

WETENSCHAP Bristol Myers Squibb start bouw celtherapiefabriek op Leiden Bio Science Park

Een fabriek tegen kanker

Het Leiden Bio Science Park wordt een nieuwe grote bewoner rijker. De Amerikaanse farmareus Bristol Myers Squibb startte donderdag met de bouw van een nieuwe geavanceerde celtherapiefabriek om kanker te genezen. Er kunnen rond zeshonderd mensen gaan werken. „Deze nieuwe faciliteit is de eerste in Europa.”

Martijn de Meulder

Oegstgeest ■ Negentienduizend vierkante meter. Zo groot wordt de nieuwe biotechfabriek die Bristol Myers Squibb in het meest westelijke en dus Oegstgeestse puntje van het Leiden Bio Science Park neerzet. De bouw van de nieuwe buurman van onder meer Galapagos, het Hilton hotel en mensmuseum Corpus werd gisteren feestelijk afgetrapt met het planten van een vlag in de modder.

In de nieuwe fabriek worden zogenoemde T-cellen klaargemaakt om kanker te bestrijden. „We noemen dit personalized medicine”, vertelt Arjen Schippers, de leider van het project. „Dat is een nieuwe tak van wetenschap waarbij medicijnen op maat worden gemaakt. T-cellen zijn witte bloedcellen die kankercellen in je lichaam kunnen aanvallen en opruimen. Soms lukt dat echter niet omdat een T-cel de kankercellen niet herkent. Je kunt de T-cel daar dan alsnog toe in staat stellen door een speciaal gen in te bouwen en de cel vervolgens terug te plaatsen in de patiënt.”

Innovatiehub

Deze 'CAR-T' behandeling is effectief voor patiënten met onder meer lymfeklierkanker en multipel myeloom waarbij andere behandelingen niet meer aanslaan, stelt hij. „Maar omdat de behandelingsmethode voor multipel myeloom pas sinds kort is goedgekeurd, hebben wij alleen in de Verenigde Staten nog fabrieken om deze cellen te modificeren. Deze nieuwe faciliteit op het Bio Science Park is de eerste in Europa.”

Het bedrijf heeft twee jaar gezocht naar een geschikte locatie, vertelt Schippers' collega Snehal Patel - de Amerikaan is Global Head of Cell Therapy Manufacturing bij het bedrijf en voor de start van de bouw overgevlogen naar Leiden. „We hebben in heel Europa locaties bekeken maar de regio Leiden is echt het beste. Onder meer vanwege de goede Nederlandse logistiek: het is belangrijk dat cellen uit de patiënten ook snel weer terug kunnen worden geplaatst.”

Ook de clustering van bedrijven op het Bio Science Park speelde een

Arjen Schippers (BMS Leiden) en Snehal Patel (BMS global).

FOTO TACO VAN DER EB

„We hebben in heel Europa locaties bekeken maar de regio Leiden is echt het beste

belangrijke rol. „Het is een volwassen gebied dat doet denken aan vergelijkbare parken in San Francisco en Boston. Het park is een hub van innovatie waar veel bedrijven en de academische wereld samenkomen en een ecosysteem vormen, daar hebben wij met deze fabriek profijt van.”

Zo hoopt Patel met deze locatie - die kankerpatiënten in heel Europa gaat bedienen - ook voldoende mensen aan te kunnen trekken om de fabriek te kunnen draaien: „We hebben ongeveer vijfhonderd mensen nodig die met de kern van het werk bezig zijn: celmodificatie. En rond honderd mensen die we extern in-

huren voor de facilitaire diensten.” Schippers is al begonnen met de werving en stelt zelf mensen op te willen leiden om dit specifieke biomedische werk te verrichten.

De kosten van de bouw gaan belisten in de tientallen miljoenen lopen, maar daar willen Patel en Schippers weinig over zeggen: „Dat is geen publieke informatie”, zegt Patel. Het aantal patiënten dat in de toekomst geholpen gaat worden loopt in de „vele duizenden.” De fabriek moet halverwege 2023 klaar zijn. Na een startperiode denkt het bedrijf eind 2024 de eerste kankerpatiënten hun in Oegstgeest aangepaste T-cellen te kunnen leveren.

Janssen Biologics

Ook vaccinproducent Janssen bouwt in het Bio Science Park. Deze week ging de eerste paal de grond in voor een 13.500 vierkante meter groot kantoor- en laboratoriumgebouw, bestemd voor Janssen Biologics en Janssen Vaccines & Prevention. Het bestaande kantoor blijft in gebruik.

Strijd om vis stuwt prijs elektriciteit VK op

Van onze correspondent

Londen ■ Geen Schotse zalm meer op Franse borden en lange files van vrachtwagens in Dover. Met deze dreigementen stookt de Franse regering de sluimerende handelsoorlog tussen Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk op.

Er zijn al enkele Schotse vissersboten aangehouden door de Franse autoriteiten.

Volgens de Fransen worden Franse vissersboten onterecht niet langer

toegelaten in het Britse water rond de Kanaaleilanden Jersey en Guernsey. Het conflict speelt al sinds begin dit jaar, sinds het Brexitverdrag in werking is. Daarin krijgen EU-vissersboten tal van concessies om vooralsnog in Brits water te vissen, maar de daartoe verplichte vergunningen worden volgens de Fransen niet verleend.

De Fransen zijn het gedraai van de Britten beu. In een verklaring van de Franse regering maakte een woordvoerder woensdagavond duidelijk dat de Fransen naast de importbe-

perkingen en de extra controles ook overwegen om de elektriciteit richting de Kanaaleilanden aan te pakken. Volgens Franse media werd aanvankelijk overwogen om de elektriciteit af te sluiten, maar zou nu worden gedacht aan prijsverhogingen.

Teleurstellend

Tijdens een ingelaste bijeenkomst in het Lagerhuis maakt de Britse minister van Landbouw George Eustice duidelijk dat de dreigementen van de Fransen volgens hem 'teleur-

stellend' zijn en bovendien 'disproportioneel'. Als de maatregelen daadwerkelijk worden uitgevoerd zullen de Britten volgens Eustice met 'gepaste' tegenmaatregelen komen. Eustice bestrijdt de gegevens van de Franse regering. Deze stelt dat slechts 105 van de beloofde 216 Franse vissersboten toegang hebben gekregen tot de Britse wateren rond Jersey. Eustice beschikt over andere cijfers. Volgens hem hebben sinds 31 december 1673 EU-schepen toegang gekregen tot Britse wateren, waaronder 736 Franse schepen. Hij denkt

dat de Franse schepen die nu een vergunning claimen daar geen recht op hebben.

Migranten

Hoewel het conflict ogenschijnlijk te maken heeft met de details over visrechten in de Brexitovereenkomst speelt op de achtergrond mee dat Britten woedend zijn op de in hun ogen laconieke houding waarmee de Fransen toestaan dat er een aanhoudende stroom van migranten vanuit Normandië naar het Britse vasteland oversteekt.